ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.7.2021
COM(2021) 409 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2014/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οδηγία 2014/41/ΕΕ περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις[1] (στο εξής: οδηγία) θεσπίζει ένα ενιαίο ολοκληρωμένο πλαίσιο, βασισμένο στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, το οποίο παρέχει στις αρχές ενός κράτους μέλους τη δυνατότητα λήψης αποδεικτικών στοιχείων από άλλο κράτος μέλος.

Η πρόταση οδηγίας υποβλήθηκε με πρωτοβουλία 7 κρατών μελών[2]. Η οδηγία εκδόθηκε από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 82 παράγραφος 1 στοιχείο α) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) στις 3 Απριλίου 2014 και είναι δεσμευτική για όλα τα κράτη μέλη εκτός της Ιρλανδίας και της Δανίας.

Η οδηγία αντικατέστησε τα υφιστάμενα πλαίσια για τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων, και συγκεκριμένα τη σύμβαση του 2000 για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή στην ΕΕ[3], την απόφαση-πλαίσιο 2008/978/ΔΕΥ σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων[4] και την απόφαση-πλαίσιο 2003/577/ΔΕΥ σχετικά με τη δέσμευση αποδεικτικών στοιχείων[5].

Στη συνέχεια παρατίθενται τα βασικά στοιχεία της οδηγίας.

- Η ευρωπαϊκή εντολή έρευνας (στο εξής: ΕΕΕ) είναι **δικαστική απόφαση** που εκδίδεται ή επικυρώνεται από δικαστική αρχή κράτους μέλους με σκοπό την εκτέλεση ή την αναγνώριση ενός ή περισσότερων ερευνητικών μέτρων σε άλλο κράτος μέλος για τη λήψη αποδεικτικών στοιχείων.

[1] Οδηγία 2014/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις (ΕΕ L 130 της 1.5.2014, σ. 1).
[2] Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Εσθονία, Ισπανία, Σλοβενία και Σουηδία.
[3] Σύμβαση της 29ης Μαΐου 2000 για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 197 της 12.7.2000, σ. 1).
[4] Απόφαση-πλαίσιο 2008/978/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων προς λήψη αντικειμένων, εγγράφων και δεδομένων για χρήση σε ποινικές διαδικασίες (ΕΕ L 350 της 30.12.2008, σ. 72). Η εν λόγω απόφαση-πλαίσιο καταργήθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/95 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2016, για την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις (ΕΕ L 26 της 2.2.2016, σ. 9).
[5] Απόφαση-πλαίσιο 2003/577/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 196 της 2.8.2003, σ. 45).

- Καλύπτει **όλα τα ερευνητικά μέτρα**[6], με εξαίρεση τη σύσταση κοινής ομάδας έρευνας, σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας.

- Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να **αναγνωρίζουν και να εκτελούν γρήγορα την ΕΕΕ χωρίς άλλες διατυπώσεις**, ενώ μπορούν να την απορρίπτουν σε λίγες μόνο περιπτώσεις, π.χ. για λόγους ουσιωδών συμφερόντων εθνικής ασφάλειας και σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

- Η οδηγία θεσπίζει αυστηρές **προθεσμίες** για τη συγκέντρωση των ζητούμενων αποδεικτικών στοιχείων.

- Παρέχει **τυποποιημένα έντυπα** για τη συμπλήρωση της ΕΕΕ (παράρτημα Α), την επιβεβαίωση της παραλαβής της (παράρτημα Β) και την αποστολή κοινοποίησης σχετικά με την παρακολούθηση τηλεπικοινωνιών στο έδαφος του κράτους μέλους προς το οποίο γίνεται η κοινοποίηση (παράρτημα Γ)[7].

- Η οδηγία περιέχει πρόσθετες **διασφαλίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων της υπεράσπισης**, συγκεκριμένα στο άρθρο 1 παράγραφος 3 και στα άρθρα 6 και 14.

Τον Ιανουάριο του 2021 η Επιτροπή πρότεινε τροποποίηση του άρθρου 20 της οδηγίας προκειμένου να ευθυγραμμιστεί με τους κανόνες της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα[8].

Το άρθρο 37 της οδηγίας ορίζει ότι η Επιτροπή οφείλει να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας βάσει τόσο ποιοτικών όσο και ποσοτικών πληροφοριών. Η έκθεση περιλαμβάνει, ιδίως, αξιολόγηση του αντίκτυπου της οδηγίας στη συνεργασία επί ποινικών υποθέσεων και στην προστασία των προσώπων, καθώς και της εφαρμογής των διατάξεων περί παρακολούθησης των τηλεπικοινωνιών υπό το πρίσμα των τεχνικών εξελίξεων.

Το πρώτο μέρος περιγράφει την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας από τα κράτη μέλη, εστιάζοντας στις βασικές διατάξεις, που είναι κρίσιμες για την ομαλή λειτουργία της ΕΕΕ. Το δεύτερο μέρος παρέχει μια επισκόπηση βασικών στοιχείων που σχετίζονται με την εφαρμογή της οδηγίας από τα κράτη μέλη.

---

[6] Για παράδειγμα, η ΕΕΕ παρέχει τη δυνατότητα εξέτασης υπόπτων και μαρτύρων, μεταξύ άλλων μέσω εικονοτηλεδιάσκεψης, καθώς και συγκέντρωσης πληροφοριών σχετικά με τραπεζικούς και άλλους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς ή λήψης μέτρων με σκοπό τη διατήρηση αποδεικτικών στοιχείων.

[7] Το Συμβούλιο έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη συμπλήρωση των εντύπων: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5291-2020-INIT/en/pdf

[8] Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2014/41/ΕΕ όσον αφορά την ευθυγράμμισή της με τους κανόνες της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (COM/2021/21 final).

Για τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης, η Επιτροπή χρησιμοποίησε τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη κατά την κοινοποίηση των εθνικών μέτρων για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο που στάλθηκε σε αρμόδιες αρχές και δικηγόρους στα κράτη μέλη, καθώς και στη Eurojust και στο Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ) σε ποινικές υποθέσεις.

Η έκθεση καλύπτει όλα τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την οδηγία.

2. ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κατά τη λήξη της περιόδου μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο στις 22 Μαΐου 2017 (άρθρο 36 παράγραφος 1), μόλις 2 κράτη μέλη είχαν κοινοποιήσει στην Επιτροπή τα αναγκαία μέτρα, ενώ άλλα 8 κράτη μέλη κοινοποίησαν τα μέτρα τις επόμενες ημέρες και εβδομάδες.

Τον Ιούλιο του 2017 η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει δυνάμει του άρθρου 258 της ΣΛΕΕ κατά 13 κρατών μελών (Αυστρία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ισπανία, Κροατία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σουηδία και Τσεχία) για μη κοινοποίηση μέτρων για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο. Τον Ιανουάριο του 2018 η Επιτροπή απηύθυνε αιτιολογημένες γνώμες στην Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Ισπανία και το Λουξεμβούργο επειδή δεν είχαν ακόμη κοινοποιήσει τα μέτρα για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο. Έως τον Σεπτέμβριο του 2018 όλα τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την οδηγία είχαν κοινοποιήσει στην Επιτροπή τα μέτρα που έλαβαν για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο. Από την ανάλυση των κοινοποιηθέντων μέτρων δεν διαπιστώθηκαν σημαντικές ελλείψεις αυτοτελών στοιχείων. Ως εκ τούτου, οι διαδικασίες επί παραβάσει για παράλειψη κοινοποίησης των μέτρων μεταφοράς περατώθηκαν[9].

3. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΗΜΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

3.1. Αρμόδιες αρχές και κεντρικές αρχές

Το άρθρο 33 παράγραφος 1 ορίζει ότι τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τις αρχές που είναι αρμόδιες για την έκδοση και την εκτέλεση ΕΕΕ, καθώς και την/τις κεντρική/-ές αρχή/-ές, αν έχει/-ουν οριστεί σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 3. Όλα τα κράτη μέλη διαβίβασαν στην Επιτροπή τις κοινοποιήσεις τους.

3.1.1. Αρχές έκδοσης [άρθρο 2 στοιχείο γ)]

[9] Το γεγονός αυτό δεν επηρεάζει τις διαδικασίες επί παραβάσει που μπορεί να κινήσει η Επιτροπή κατά ορισμένων κρατών μελών αν διαπιστώσει ότι τα κοινοποιηθέντα εθνικά μέτρα μεταφέρουν πλημμελώς την οδηγία στο εθνικό δίκαιο ή αν παρατηρηθούν συστημικές αδυναμίες κατά την εφαρμογή της οδηγίας στην πράξη.

Το άρθρο 2 στοιχείο γ) ορίζει ότι με τον όρο «αρχή έκδοσης» νοούνται δικαστές, δικαστήρια, ανακριτές ή εισαγγελείς[10]. Ο όρος περιλαμβάνει επίσης κάθε άλλη αρμόδια αρχή ορισθείσα από το κράτος έκδοσης η οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση ενεργεί ως ανακριτική αρχή σε ποινικές διαδικασίες, αρμόδια να διατάσσει τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, υπό τον όρο ότι, στην περίπτωση αυτή, η ΕΕΕ επικυρώνεται από δικαστή, δικαστήριο, ανακριτή ή εισαγγελέα.

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αποφανθεί[11] ότι οι έννοιες της «δικαστικής αρχής» και της «αρχής έκδοσης» στο άρθρο 1 παράγραφος 1 και στο άρθρο 2 στοιχείο γ) περιλαμβάνουν την εισαγγελία κράτους μέλους, ανεξαρτήτως της σχέσεως νομικής εξαρτήσεως που θα μπορούσε να υφίσταται μεταξύ της εισαγγελίας και της εκτελεστικής εξουσίας του εν λόγω κράτους μέλους και ανεξαρτήτως του κινδύνου στον οποίο εκτίθεται η εισαγγελία να υπόκειται, άμεσα ή έμμεσα, σε εντολές ή οδηγίες παρεχόμενες ως προς συγκεκριμένη υπόθεση από την εκτελεστική εξουσία στο πλαίσιο διαδικασίας έκδοσης ΕΕΕ.

Στην πλειονότητα των κρατών μελών, οι αρχές που είναι αρμόδιες για την έκδοση ΕΕΕ είναι οι εισαγγελίες, οι ανακριτές ή τα δικαστήρια. Σε ένα κράτος μέλος, αρμόδια για την έκδοση ΕΕΕ είναι μόνο τα δικαστήρια, ενώ ένα άλλο κράτος μέλος όρισε την οικονομική υπηρεσία του, η οποία έχει τα δικαιώματα και ασκεί τις αρμοδιότητες εισαγγελίας, ως δικαστική αρχή έκδοσης σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχείο γ) περίπτωση i)[12]. Λιγότερα από τα μισά κράτη μέλη χρησιμοποίησαν τη δυνατότητα να ορίσουν αρμόδιες ανακριτικές αρχές, όπως αστυνομικές υπηρεσίες, ως αρχές έκδοσης σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχείο γ) σημείο ii). Σε ορισμένες περιπτώσεις, ορίστηκαν διοικητικές αρχές ως αρχές έκδοσης σε διαδικασίες διοικητικών παραπτωμάτων. Για τις εν λόγω ΕΕΕ, ως αρχές επικύρωσης ορίστηκαν εισαγγελείς, ανακριτές ή δικαστήρια. Σε ένα κράτος μέλος δεν ορίστηκε αρχή επικύρωσης για τις ΕΕΕ που εκδίδονται από διοικητική αρχή σε διαδικασίες διοικητικών παραπτωμάτων. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη εφάρμοσαν ορθά την εν λόγω διάταξη.

3.1.2. Αρχές εκτέλεσης [άρθρο 2 στοιχείο δ)]

Η μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών όρισε τις αρχές που είναι αρμόδιες για την έκδοση ΕΕΕ και ως αρχές εκτέλεσης. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι αρχές που είναι αρμόδιες για την αναγνώριση ΕΕΕ και τη διασφάλιση της εκτέλεσής τους είναι επίσης αρχές επιβολής του νόμου ή διοικητικές αρχές.

3.1.3. Κεντρικές αρχές (άρθρο 7 παράγραφος 3)

[10] Το άρθρο 1 παράγραφος 1 ορίζει ότι οι ΕΕΕ είναι δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται ή επικυρώνονται από δικαστικές αρχές.

[11] Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Δεκεμβρίου 2020, Staatsanwaltschaft Wien/A. και λοιποί, C-584/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:1002.

[12] Βλ. υπόθεση C-66/20, η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το άρθρο 7 παράγραφος 3 παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να ορίσουν μία ή περισσότερες κεντρικές αρχές που θα επικουρούν τις αρμόδιες αρχές τους. Τα κράτη μέλη μπορούν να αναθέσουν στις εν λόγω κεντρικές αρχές τη διοικητική διαβίβαση και παραλαβή ΕΕΕ καθώς και κάθε σχετική επίσημη αλληλογραφία.

Σημαντικός αριθμός κρατών μελών κοινοποίησε τουλάχιστον μία κεντρική αρχή στην Επιτροπή. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, τα Υπουργεία Δικαιοσύνης ορίστηκαν ως κεντρικές αρχές, ενώ τους ανατέθηκαν διάφορα καθήκοντα. Μερικές από αυτές τις κεντρικές αρχές μπορούν επίσης να βοηθούν στη διοικητική διαβίβαση και παραλαβή των ΕΕΕ, ενώ λίγα μόνο από τα εν λόγω κράτη μέλη ζητούν να διαβιβάζονται όλες οι εισερχόμενες ΕΕΕ μέσω των κεντρικών αρχών τους. Σε λίγες περιπτώσεις, κοινοποιήθηκαν περισσότερες κεντρικές αρχές. Σε ορισμένα κράτη μέλη, υπάρχουν αρχές που μπορεί να παρέχουν βοήθεια, αν και δεν έχουν κοινοποιηθεί επισήμως ως κεντρικές αρχές.

Μερικά κράτη μέλη εκχώρησαν στις ορισθείσες κεντρικές αρχές τους πρόσθετες εξουσίες (π.χ. την αρμοδιότητα να διενεργούν προκαταρκτικό έλεγχο του αν έχουν παραληφθεί όλα τα αναγκαία έγγραφα ή να απορρίπτουν την εκτέλεση ΕΕΕ υπό ορισμένους όρους). Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη εφάρμοσαν ορθά την εν λόγω διάταξη.

3.2. Ορισμός και πεδίο εφαρμογής της ΕΕΕ και είδη διαδικασιών επιδεχόμενων ΕΕΕ

3.2.1. Ορισμός ΕΕΕ (άρθρο 1)

Όλα τα κράτη μέλη μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο το άρθρο 1 παράγραφος 1, το οποίο ορίζει την ΕΕΕ ως δικαστική απόφαση με σκοπό την εκτέλεση ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων ερευνητικών μέτρων σε άλλο κράτος μέλος για τη λήψη αποδεικτικών στοιχείων. Η αιτιολογική σκέψη 25 διευκρινίζει ότι η οδηγία θεσπίζει κανόνες για την εκτέλεση ερευνητικού μέτρου σε όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας, περιλαμβανομένης της δίκης. Σε μικρό αριθμό κρατών μελών, μπορεί επίσης να εκδίδεται ΕΕΕ κατά την εκτέλεση απόφασης ή ποινής. Ένα κράτος μέλος διευκρίνισε ότι ΕΕΕ μπορεί επίσης να εκδοθεί για πρόσθετα διαδικαστικά μέτρα.

Ορισμένα κράτη μέλη δεν συμπεριέλαβαν στις διατάξεις μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο ρητή αναφορά στο δικαίωμα των υπόπτων ή των κατηγορουμένων, ή δικηγόρου που ενεργεί εξ ονόματός τους, να ζητήσουν την έκδοση ΕΕΕ (άρθρο 1 παράγραφος 3), αλλά αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι εθνικές διατάξεις ποινικής δικονομίας ήδη παρέχουν το εν λόγω δικαίωμα.

Η μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών δεν συμπεριέλαβε ρητή αναφορά στα θεμελιώδη δικαιώματα και νομικές αρχές (άρθρο 1 παράγραφος 4) στις διατάξεις μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Ωστόσο, ένας μικρός αριθμός κρατών μελών συμπεριέλαβε αναφορά στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο εθνικό Σύνταγμα ή στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Εντούτοις, τα περισσότερα κράτη μέλη ορίζουν ρητά ότι

ο γενικός όρος του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελεί λόγο απόρριψης σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο στ) σε περίπτωση παραβίασης.

3.2.2. Πεδίο εφαρμογής (άρθρο 3)

Το άρθρο 3 της οδηγίας ορίζει ότι το πεδίο εφαρμογής της ΕΕΕ καλύπτει κάθε ερευνητικό μέτρο, εκτός από τη σύσταση κοινής ομάδας έρευνας και τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στο πλαίσιο κοινής ομάδας έρευνας. Οι αιτιολογικές σκέψεις 9 και 34 διευκρινίζουν ότι η οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται στους διασυνοριακούς ελέγχους βάσει της σύμβασης για την εφαρμογή της συμφωνίας Σένγκεν[13] ούτε στα προσωρινά μέτρα με σκοπό τη δήμευση.

Τα περισσότερα κράτη μέλη μετέφεραν ρητά το άρθρο 3 στο εθνικό δίκαιο. Μερικά κράτη μέλη συμπεριέλαβαν πρόσθετες εξαιρέσεις, και συγκεκριμένα τη συλλογή δεδομένων ποινικού μητρώου, τη νομική συνδρομή στην επίδοση διαδικαστικών εγγράφων, την εξέταση του κατηγορουμένου με τηλεφωνική διάσκεψη και την κατάσχεση αντικειμένων που υπόκεινται σε δήμευση. Οι διασυνοριακοί έλεγχοι βάσει της σύμβασης για την εφαρμογή της συμφωνίας Σένγκεν αποκλείονται ρητά από το πεδίο εφαρμογής της ΕΕΕ σε μικρό αριθμό κρατών μελών. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη εφάρμοσαν ορθά την εν λόγω διάταξη.

3.2.3. Είδη διαδικασιών (άρθρο 4)

Το άρθρο 4 της οδηγίας ορίζει ότι ΕΕΕ μπορεί να εκδοθεί σε ποινική διαδικασία σε όλα τα κράτη μέλη [άρθρο 4 στοιχείο α)]. Ωστόσο, ένα κράτος μέλος ορίζει ότι η ποινική διαδικασία πρέπει να αφορά ποινικό αδίκημα που έχει διαπραχθεί στο κράτος έκδοσης, αντί να αναφέρεται σε «ποινικό αδίκημα βάσει της νομοθεσίας του κράτους έκδοσης». Λίγα κράτη μέλη, υπό την ιδιότητά τους ως κράτη έκδοσης, δήλωσαν ότι είναι δυνατή η έκδοση ΕΕΕ σε διαδικασίες οι οποίες αφορούν πράξεις που τιμωρούνται βάσει της νομοθεσίας του κράτους έκδοσης ως παραβάσεις των κανόνων δικαίου του άρθρου 4 στοιχεία β) και γ) της οδηγίας. Σε πολλά κράτη μέλη, η νομοθεσία μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο δεν περιλαμβάνει ρητή αναφορά στις διαδικασίες οι οποίες αφορούν αδικήματα ή παραβάσεις δυνάμενα να στοιχειοθετήσουν την ευθύνη ή να επισύρουν την τιμωρία νομικού προσώπου στο κράτος έκδοσης [άρθρο 4 στοιχείο δ)]. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη εφάρμοσαν ορθά την εν λόγω διάταξη.

3.3. Έκδοση ΕΕΣ

3.3.1. Περιεχόμενο και μορφή της ΕΕΕ (άρθρο 5 παράγραφος 1)

[13] Σύμβαση εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ L 239 της 22.9.2000, σ. 19).

Το άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας ορίζει τις απαιτήσεις για το περιεχόμενο της ΕΕΕ και θεσπίζει υποχρέωση για έκδοση των ΕΕΕ με τη μορφή που παρουσιάζεται στο έντυπο του παραρτήματος Α της οδηγίας.

Τα περισσότερα κράτη μέλη μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο το έντυπο που περιλαμβάνεται στην οδηγία κατά τρόπο ολοκληρωμένο και σύμμορφο.

3.3.2. Προϋποθέσεις έκδοσης ΕΕΕ (άρθρο 6)

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1, ΕΕΕ μπορεί να εκδίδεται όταν α) η έκδοση είναι απαραίτητη και αναλογική για τους σκοπούς της διαδικασίας του άρθρου 4, λαμβανομένων υπόψη των δικαιωμάτων του υπόπτου ή κατηγορουμένου, και β) το ή τα ερευνητικά μέτρα που προβλέπονται στην ΕΕΕ θα μπορούσαν να είχαν διαταχθεί υπό τις ίδιες προϋποθέσεις σε παρόμοια εγχώρια υπόθεση.

Σε ορισμένα κράτη μέλη δεν εντοπίστηκε συγκεκριμένη ρητή μεταφορά του άρθρου 6 παράγραφος 1, ενώ σε μερικά άλλα κράτη μέλη παρατηρήθηκαν περιπτώσεις πλημμελούς μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο.

Σημαντικός αριθμός κρατών μελών δεν ανέφερε ρητά τη δυνατότητα της αρχής εκτέλεσης να συμβουλεύεται την αρχή έκδοσης σχετικά με τη σημασία της εκτέλεσης μιας ΕΕΕ (άρθρο 6 παράγραφος 3), αλλά ορισμένα από τα εν λόγω κράτη μέλη θέσπισαν οριζόντιες διατάξεις για διαβούλευση με την αρχή έκδοσης όσον αφορά την αναγνώριση και την εκτέλεση ΕΕΕ. Μικρός αριθμός κρατών μελών μετέφερε το άρθρο 6 παράγραφος 3 στο εθνικό δίκαιο αναφερόμενο σε διαβούλευση με την αρχή έκδοσης μόνο υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο α). Μικρός αριθμός κρατών μελών όρισε ως υποχρεωτική, αντί κατά διακριτική ευχέρεια, τη διαβούλευση με την αρχή έκδοσης.

Τα περισσότερα κράτη μέλη μετέφεραν ορθά το άρθρο 6 στο εθνικό τους δίκαιο. Ωστόσο, στην περίπτωση λίγων κρατών μελών, η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο δεν συνάδει με την οδηγία.

3.3.3. Γλωσσικό καθεστώς [άρθρο 5 παράγραφοι 2 και 3 και άρθρο 33 παράγραφος 1 στοιχείο β)]

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 3, η ΕΕΕ πρέπει να μεταφράζεται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους έκδοσης στην/στις επίσημη/-ες γλώσσα/-ες του κράτους εκτέλεσης ή σε όποια άλλη γλώσσα έχει υποδείξει ως αποδεκτή το εν λόγω κράτος.

Τα περισσότερα κράτη μέλη μετέφεραν το άρθρο 5 παράγραφος 3 στο εθνικό δίκαιο κατά τρόπο ολοκληρωμένο και σύμμορφο. Πολύ λίγα κράτη μέλη δεν μετέφεραν ρητά τη διάταξη στο εθνικό δίκαιο.

Περισσότερα από τα μισά κράτη μέλη κοινοποίησαν σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 1 στοιχείο β) ότι αποδέχονται ΕΕΕ σε γλώσσα/-ες άλλη/-ες από τη δική τους (συνήθως στην

αγγλική). Ένας μικρός αριθμός κρατών μελών εξαρτά την αποδοχή αυτής/-ών της/των άλλης/-ων γλώσσας/-ών από το επείγον του αιτήματος ή από την αμοιβαία ανάληψη αντίστοιχης δέσμευσης από το οικείο άλλο κράτος μέλος. Μικρός αριθμός κρατών μελών θέσπισε επίσης προνομιακά γλωσσικά καθεστώτα για ορισμένα γειτονικά κράτη μέλη. Αν και η τεράστια πλειονότητα των κρατών μελών αναφέρει στη νομοθεσία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο τη γλώσσα που μπορεί να χρησιμοποιείται για τη συμπλήρωση ή τη μετάφραση ΕΕΕ όταν το οικείο κράτος μέλος είναι το κράτος εκτέλεσης, ένας πολύ μικρός αριθμός κρατών μελών δεν προσδιορίζει το γλωσσικό καθεστώς στη νομοθεσία μεταφοράς στο εθνικό του δίκαιο.

3.4. Αναγνώριση και εκτέλεση ΕΕΕ

3.4.1. Αναγνώριση και εκτέλεση ΕΕΕ (άρθρο 9)

Σύμφωνα με το άρθρο 9, η αρχή εκτέλεσης έχει γενικό καθήκον να αναγνωρίζει ΕΕΕ και να μεριμνά για την εκτέλεσή της κατά τον ίδιο τρόπο και με τους ίδιους όρους ως εάν επρόκειτο για ερευνητικό μέτρο που είχε διαταχθεί από αρχή του κράτους εκτέλεσης.

Ένας πολύ μικρός αριθμός κρατών μελών δεν συμπεριέλαβε ρητή αναφορά στην υποχρέωση αναγνώρισης της ΕΕΕ στη νομοθεσία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Ένα κράτος μέλος αναφέρθηκε σε διακριτική ευχέρεια και όχι σε υποχρέωση εκτέλεσης της ΕΕΕ.

Η πλειονότητα των κρατών μελών μετέφερε ορθά το άρθρο 9 παράγραφος 2 στο εθνικό δίκαιο. Το εν λόγω άρθρο ορίζει ότι η αρχή εκτέλεσης πρέπει να τηρεί τις διατυπώσεις και τις διαδικασίες που έχει ορίσει ρητά η αρχή έκδοσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω διατυπώσεις και διαδικασίες δεν είναι αντίθετες προς τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου του κράτους εκτέλεσης. Ένα κράτος μέλος θέσπισε διάταξη περί διακριτικής ευχέρειας και όχι περί υποχρεωτικότητας. Σε μερικά κράτη μέλη, δεν εντοπίστηκαν σχετικές διατάξεις που να καλύπτουν τη διοικητική ποινικοδικαιική διαδικασία. Αρκετά κράτη μέλη μετέφεραν την αναφορά στις «θεμελιώδεις αρχές του δικαίου» ως γενική αναφορά στο «εθνικό δίκαιο» ή στις «βασικές αρχές» του.

Το άρθρο 9 παράγραφος 3 ορίζει ότι η αρχή εκτέλεσης επιστρέφει στο κράτος έκδοσης ΕΕΕ που δεν έχει εκδοθεί από αρχή έκδοσης. Η μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών μετέφερε την εν λόγω διάταξη κατά τρόπο σύμμορφο. Ωστόσο, ένας μικρός αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε ρητά τη διάταξη στο εθνικό δίκαιο, ενώ ένα κράτος μέλος τη μετέφερε ως λόγο μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης.

Σε μικρό αριθμό κρατών μελών δεν εντοπίστηκε ρητή μεταφορά στο εθνικό δίκαιο του άρθρου 9 παράγραφοι 4 και 5, όπου ορίζεται πώς οι αρχές του κράτους έκδοσης μπορούν να βοηθήσουν στην εκτέλεση της ΕΕΕ στο κράτος εκτέλεσης, ενώ σε λίγα ακόμη κράτη εντοπίστηκαν ζητήματα συμμόρφωσης.

3.4.2. Προσφυγή σε εναλλακτικά ερευνητικά μέτρα (άρθρο 10)

Βάσει του άρθρου 10 παράγραφος 1, η αρχή εκτέλεσης υποχρεούται να χρησιμοποιεί ερευνητικό μέτρο άλλο από το προβλεπόμενο στην ΕΕΕ όταν το ζητούμενο ερευνητικό μέτρο δεν υφίσταται στη νομοθεσία του κράτους εκτέλεσης ή δεν θα ήταν διαθέσιμο σε παρόμοια εγχώρια υπόθεση.

Τα περισσότερα κράτη μέλη μετέφεραν το άρθρο 10 στο εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμμορφο, ενώ σε μικρό αριθμό κρατών μελών εντοπίστηκαν ζητήματα συμμόρφωσης. Αυτά σχετίζονται, για παράδειγμα, με την κατά διακριτική ευχέρεια, αντί για υποχρεωτική, χρήση άλλου ερευνητικού μέτρου (παράγραφος 1) ή με την υποχρεωτική, αντί κατά διακριτική ευχέρεια, χρήση λιγότερο οχληρού ερευνητικού μέτρου (παράγραφος 3), ενώ ένας μικρός αριθμός κρατών μελών μετέφερε την παράγραφο 5 στο εθνικό του δίκαιο ως λόγο μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης.

3.4.3. Λόγοι μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης (άρθρο 11 παράγραφος 1, άρθρο 22 παράγραφος 2, άρθρο 23 παράγραφος 2, άρθρο 24 παράγραφος 2, άρθρο 26 παράγραφος 6, άρθρο 27 παράγραφος 5, άρθρο 28 παράγραφος 1, άρθρο 29 παράγραφος 3, άρθρο 30 παράγραφος 5)

Το γενικό καθήκον εκτέλεσης της ΕΕΕ που θεσπίζεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 περιορίζεται από τους προαιρετικούς λόγους μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης που προβλέπονται στο άρθρο 11 παράγραφος 1, καθώς και από πρόσθετους λόγους για ορισμένα ερευνητικά μέτρα οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 22 παράγραφος 2, στο άρθρο 23 παράγραφος 2, στο άρθρο 24 παράγραφος 2, στο άρθρο 26 παράγραφος 6, στο άρθρο 27 παράγραφος 5, στο άρθρο 28 παράγραφος 1, στο άρθρο 29 παράγραφος 3 και στο άρθρο 30 παράγραφος 5.

Περισσότερα από τα μισά κράτη μέλη μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο ως υποχρεωτικούς όλους ή ορισμένους από τους λόγους μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1, ενώ τα υπόλοιπα κράτη μέλη τους μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο ως προαιρετικούς. Ένας αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε ρητά στο εθνικό του δίκαιο ορισμένους λόγους απόρριψης σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1. Μερικά κράτη μέλη είτε δεν μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο ως υποχρεωτικούς τους λόγους του άρθρου 22 παράγραφος 2, του άρθρου 24 παράγραφος 2, του άρθρου 26 παράγραφος 6, του άρθρου 27 παράγραφος 5, του άρθρου 28 παράγραφος 1, του άρθρου 29 παράγραφος 3 και του άρθρου 30 παράγραφος 5 είτε μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο ως υποχρεωτικούς πρόσθετους λόγους.

Παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές στις προσεγγίσεις όσον αφορά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο του άρθρου 11 παράγραφος 1 στοιχείο δ), το οποίο προβλέπει προαιρετικό λόγο απόρριψης αν η εκτέλεση της ΕΕΕ αντίκειται στην αρχή ne bis in idem. Ενώ μερικά κράτη μέλη απλώς αναφέρονται στην αρχή αυτή καθαυτήν, άλλα την προσδιορίζουν, και ορισμένα εξ αυτών προσθέτουν όρο εκτέλεσης[14].

[14] Αυτό απορρέει από το άρθρο 54 της σύμβασης εφαρμογής της συμφωνίας Σένγκεν, όπου τίθεται ο όρος «ότι, σε περίπτωση καταδίκης, η ποινή έχει ήδη εκτιθεί ή εκτίεται ή δεν μπορεί πλέον να εκτιθεί σύμφωνα με τους νόμους του συμβαλλομένου μέρους που επέβαλε την καταδίκη».

Όσον αφορά τον λόγο απόρριψης που αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 1 στοιχείο στ), παρατηρήθηκε σύμμορφη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο σε σημαντικό αριθμό κρατών μελών. Ωστόσο, κάποια κράτη μέλη δεν αναφέρθηκαν ρητά στον συγκεκριμένο λόγο μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης. Επιπροσθέτως, μικρός αριθμός κρατών μελών δεν συμπεριέλαβε αναφορές στο άρθρο 6 της ΣΛΕΕ και στον Χάρτη, μερικά κράτη μέλη αναφέρθηκαν στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ένα κράτος μέλος αναφέρθηκε στις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Όλα τα κράτη μέλη μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο τον λόγο απόρριψης του διττού αξιόποινου σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο ζ), ενώ ορισμένα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν εξαιρέσεις ή όρους που εγείρουν ζητήματα συμμόρφωσης. Όσον αφορά τις κατηγορίες αδικημάτων για τις οποίες καταργήθηκε ο έλεγχος του διττού αξιόποινου, ένα κράτος μέλος δεν αποκλείει τον εν λόγω έλεγχο στην περίπτωση των υπηκόων του, ενώ ένα άλλο κράτος μέλος τον αποκλείει, για τα παρεμβατικά μέτρα, εκτός εάν τα εν λόγω μέτρα περιορίζονται σε ορισμένα αδικήματα ή εάν υφίσταται ορισμένο όριο. Ένα κράτος μέλος έχει ως επιλογή την εξάρτηση της μη εφαρμογής του συγκεκριμένου λόγου μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης από την αμοιβαιότητα. Ελάχιστα κράτη μέλη δεν περιλαμβάνουν αναφορά σε μέτρο στέρησης της ελευθερίας.

Δύο κράτη μέλη δεν μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο το άρθρο 11 παράγραφος 2, το οποίο ορίζει ότι ο λόγος απόρριψης του διττού αξιόποινου, καθώς και ο λόγος μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 1 στοιχείο η) δεν ισχύουν για τα ερευνητικά μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 2.

Τα περισσότερα κράτη μέλη μετέφεραν ορθά στο εθνικό τους δίκαιο την εξαίρεση για τα αδικήματα στον φορολογικό, τελωνειακό ή τραπεζικό τομέα σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 3, ενώ σε μικρό αριθμό κρατών μελών δεν έχουν θεσπιστεί μέτρα εφαρμογής.

Το άρθρο 11 παράγραφος 4 ορίζει ότι η αρχή εκτέλεσης συμβουλεύεται την αρχή έκδοσης προτού αποφασίσει να μην αναγνωρίσει ή να μην εκτελέσει ΕΕΕ για ορισμένους από τους λόγους μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης. Τα περισσότερα κράτη μέλη μετέφεραν ορθά τη συγκεκριμένη διάταξη, αλλά ορισμένα εξ αυτών μόνο εν μέρει, για παράδειγμα, παραλείποντας τις λέξεις «εν όλω ή εν μέρει» και «αμελλητί», ή παραλείποντας την απαίτηση για διαβούλευση με την αρχή έκδοσης σε σχέση με ορισμένους λόγους μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 5, η αρχή εκτέλεσης υποχρεούται να ζητεί από αρχή του κράτους μέλους της να ασκήσει την εξουσία άρσης του προνομίου ή της ασυλίας, αν η εξουσία αυτή ανήκει στην αρμοδιότητα της εν λόγω αρχής. Ένας μικρός αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε ή μετέφερε μόνον εν μέρει τη συγκεκριμένη διάταξη στο εθνικό του δίκαιο.

Εκτός από τους λόγους μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης ΕΕΕ που προβλέπονται στην οδηγία, ένας μικρός αριθμός κρατών μελών θέσπισε πρόσθετους λόγους στο εθνικό του δίκαιο. Για παράδειγμα, αν το έντυπο ή η μετάφραση ΕΕΕ είναι ελλιπές, εσφαλμένο ή δεν έχει

προσκομιστεί, αν ασκηθεί με επιτυχία προσφυγή κατά της ΕΕΕ, αν η ΕΕΕ ανακληθεί ή αν υφίστανται άλλοι λόγοι που καθιστούν αδύνατη τη διεκπεραίωση διαδικαστικών ενεργειών.

Οι διαφορετικές αυτές προσεγγίσεις όσον αφορά την μεταφορά μπορεί να οδηγήσουν σε αποκλίσεις μεταξύ των διαφόρων νομικών συστημάτων. Αυτό μπορεί με τη σειρά του να δυσχεράνει την εφαρμογή της οδηγίας στην πράξη. Όπως επιβεβαίωσε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης[15], η ΕΕΕ «αποτελεί, βεβαίως, μέσο στηριζόμενο στις αρχές της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και αναγνώρισης, του οποίου η εκτέλεση αποτελεί τον κανόνα και η άρνηση εκτέλεσης νοείται ως εξαίρεση η οποία πρέπει να ερμηνεύεται στενά».

3.5. Προθεσμίες για την αναγνώριση ή την εκτέλεση και λόγοι αναβολής της αναγνώρισης ή της εκτέλεσης (άρθρα 12 και 15)

Οι προθεσμίες και οι αρχές που ορίζονται στο άρθρο 12 είναι σημαντικές για την αποδοτικότητα της ΕΕΕ.

Ένας αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε στο εθνικό του δίκαιο τη διατύπωση της παραγράφου 1 για την έκδοση της απόφασης σχετικά με την αναγνώριση ή την εκτέλεση και την εκτέλεση του ερευνητικού μέτρου «με την ταχύτητα και την προτεραιότητα που θα δινόταν για παρόμοια εγχώρια υπόθεση».

Ένας μικρός αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε στο εθνικό του δίκαιο την παράγραφο 2, η οποία ορίζει ότι η αρχή εκτέλεσης πρέπει να λαμβάνει υπόψη το αίτημα της αρχής έκδοσης για εκτέλεση της ΕΕΕ εντός συντομότερης προθεσμίας ή σε συγκεκριμένη ημερομηνία.

Η παράγραφος 3 ορίζει ότι η απόφαση για την αναγνώριση ή την εκτέλεση ΕΕΕ πρέπει να εκδίδεται το συντομότερο δυνατόν και το αργότερο 30 ημέρες μετά την παραλαβή της ΕΕΕ. Η μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών μετέφερε ορθά την προθεσμία στο εθνικό δίκαιο κατά τρόπο σύμμορφο, αλλά σε μικρό αριθμό κρατών μελών διαπιστώνονται προβλήματα συμμόρφωσης, για παράδειγμα, λόγω της θέσπισης εξαιρέσεων.

Η παράγραφος 4 ορίζει ότι η αρχή εκτέλεσης πρέπει να εκτελεί το ερευνητικό μέτρο αμελλητί και το αργότερο 90 ημέρες μετά τη λήψη της απόφασης σχετικά με την αναγνώριση ή την εκτέλεση της ΕΕΕ. Όλα τα κράτη μέλη μετέφεραν αυτή την προθεσμία στο εθνικό τους δίκαιο.

Οι παράγραφοι 5 και 6 παρέχουν δυνατότητα για παράταση των προθεσμιών. Ωστόσο, φαίνεται ότι μικρός αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε ορθά τις εν λόγω διατάξεις.

Η αναγνώριση ή η εκτέλεση ΕΕΕ μπορεί να αναβληθεί για τους δύο λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 15 παράγραφος 1. Μόλις εκλείψει ο λόγος αναβολής, η αρχή εκτέλεσης πρέπει να λάβει αμελλητί τα απαραίτητα μέτρα για την εκτέλεση της ΕΕΕ και να ενημερώσει σχετικά την

[15] Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Δεκεμβρίου 2020, A και λοιποί, C-584/19, ECLI:EU:C:2020:1002, σκέψη 64.

αρχή έκδοσης (άρθρο 15 παράγραφος 2). Τα περισσότερα κράτη μέλη μετέφεραν ορθά τις εν λόγω διατάξεις στο εθνικό τους δίκαιο. Πολύ λίγα κράτη μέλη θέσπισαν υποχρέωση αναβολής της αναγνώρισης ή της εκτέλεσης αντί της παροχής συναφώς διακριτικής ευχέρειας. Μικρός αριθμός κρατών μελών μετέφερε μόνο εν μέρει το άρθρο 15 παράγραφος 2 στο εθνικό του δίκαιο.

3.6. Διαβίβαση αποδεικτικών στοιχείων (άρθρο 13)

Βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 1, η αρχή εκτέλεσης πρέπει να διαβιβάζει τα αποδεικτικά στοιχεία στο κράτος έκδοσης χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Τα αποδεικτικά στοιχεία μπορούν επίσης να διαβιβάζονται απευθείας στις αρμόδιες αρχές του κράτους έκδοσης που βοηθούν στην εκτέλεση της ΕΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 4. Δεν μετέφεραν όλα τα κράτη μέλη ορθά αυτή τη διάταξη στο εθνικό τους δίκαιο.

Η διαβίβαση αποδεικτικών στοιχείων μπορεί να ανασταλεί όσο εκκρεμεί η απόφαση σχετικά με ένδικο μέσο, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2. Μικρός αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε καθόλου τη διάταξη αυτή στο εθνικό του δίκαιο ή τη μετέφερε μόνο εν μέρει. Λίγα κράτη μέλη θέσπισαν υποχρέωση αναστολής της διαβίβασης αποδεικτικών στοιχείων, ενώ ένα κράτος μέλος όρισε ότι η διαβίβαση αποδεικτικών στοιχείων δεν πρέπει να αναστέλλεται λόγω της άσκησης ένδικου μέσου.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 4, η αρχή εκτέλεσης μπορεί να διαβιβάσει προσωρινά τα αποδεικτικά στοιχεία στο κράτος έκδοσης, όταν αυτά είναι ήδη χρήσιμα για άλλη διαδικασία. Ένας μικρός αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε καθόλου τη διάταξη αυτή στο εθνικό του δίκαιο.

3.7. Ένδικα μέσα (άρθρο 14)

Το άρθρο 14 παράγραφος 1, συνδυαζόμενο με την αιτιολογική σκέψη 22, ορίζει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εξασφαλίζουν ότι για τα ερευνητικά μέτρα που προβλέπονται στην ΕΕΕ είναι διαθέσιμα ένδικα μέσα ισοδύναμα με αυτά που προβλέπονται σε παρόμοια εγχώρια υπόθεση.

Αρκετά κράτη μέλη δεν διευκρίνισαν ότι τα ισοδύναμα με τα προβλεπόμενα σε παρόμοια εγχώρια υπόθεση ένδικα μέσα είναι διαθέσιμα για τα ερευνητικά μέτρα που προβλέπονται στην ΕΕΕ, αν η ΕΕΕ εκδίδεται στο εν οικείο κράτος μέλος. Μερικά κράτη μέλη δεν συμπεριέλαβαν ρητή διάταξη για τις ενέργειές τους ως κράτη εκτέλεσης. Ωστόσο, ένας αριθμός κρατών μελών επισήμανε ότι εφαρμόζεται η εθνική νομοθεσία που διέπει τις ποινικές διαδικασίες. Σε μικρό αριθμό κρατών μελών, η νομοθεσία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο θεσπίζει ένδικα μέσα ειδικά για τις ΕΕΕ.

Ορισμένα κράτη μέλη δεν μετέφεραν ρητά στο εθνικό δίκαιο την παράγραφο 2, η οποία ορίζει ότι μόνο το κράτος έκδοσης μπορεί να προσβάλλει τους ουσιαστικούς λόγους για την έκδοση της ΕΕΕ.

Σημαντικός αριθμός κρατών δεν μετέφερε ρητά στο εθνικό δίκαιο τις παραγράφους 3, 4, 6 και 7, για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις δυνατότητες άσκησης ένδικων μέσων, τις προθεσμίες για την άσκηση ένδικων μέσων ή τα αποτελέσματα της νομικής αμφισβήτησης.

Βάσει της παραγράφου 5, οι αρχές έκδοσης και οι αρχές εκτέλεσης πρέπει να αλληλοενημερώνονται σχετικά με τα ένδικα μέσα που ασκούνται κατά της έκδοσης ή της αναγνώρισης ή της εκτέλεσης μιας ΕΕΕ. Ένας πολύ μικρός αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε καθόλου την εν λόγω διάταξη στο εθνικό δίκαιο, ενώ άλλα κράτη μέλη δεν τη μετέφεραν ορθά.

3.8. Υποχρέωση ενημέρωσης (άρθρο 16)

Η πλειονότητα των κρατών μελών μετέφερε ορθά στο εθνικό δίκαιο τις υποχρεώσεις του άρθρου 16 σχετικά με την επιβεβαίωση της παραλαβής ΕΕΕ και την παροχή άλλων πληροφοριών στο κράτος έκδοσης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αναγνώρισης ή εκτέλεσης της ΕΕΕ. Ωστόσο, ένας μικρός αριθμός κρατών μελών μετέφερε μόνο εν μέρει το άρθρο 16 στο εθνικό δίκαιο [π.χ. παραλείποντας τις φράσεις «χωρίς καθυστέρηση» και «πάραυτα»· μη επιβάλλοντας υποχρέωση επιβεβαίωσης της παραλαβής ΕΕΕ στις αρχές εκτέλεσης, όταν εμπλέκεται κεντρική αρχή· μη μεταφέροντας στο εθνικό δίκαιο το άρθρο 16 παράγραφος 2 στοιχείο β)].

4. ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τον Σεπτέμβριο του 2020 η Επιτροπή απέστειλε ερωτηματολόγια σε αρμόδιες αρχές και δικηγόρους στα κράτη μέλη, στη Eurojust και στο Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ), ζητώντας ποιοτικές και ποσοτικές πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 37 της οδηγίας. Έλαβε απαντήσεις από 19 αρμόδιες αρχές κρατών μελών, τη Eurojust και το ΕΔΔ, καθώς και 9 απαντήσεις από δικηγόρους.

Από τις απαντήσεις των αρμόδιων αρχών, προκύπτει ότι η ΕΕΕ χρησιμοποιείται συχνά: ο αριθμός των ΕΕΕ που εκδόθηκαν και εκτελέστηκαν από την έναρξη εφαρμογής της οδηγίας ανέρχεται από χαμηλό τριψήφιο αριθμό (για παράδειγμα, ένα κράτος μέλος εξέδωσε 364 ΕΕΕ και παρέλαβε 180 ΕΕΕ προς εκτέλεση) έως χαμηλό πενταψήφιο αριθμό (για παράδειγμα, ένα κράτος μέλος εξέδωσε περίπου 15 900 ΕΕΕ και παρέλαβε περίπου 10 500 προς εκτέλεση). Επιπλέον, ο αριθμός των ΕΕΕ για τις οποίες ζητήθηκε η συνδρομή του ΕΔΔ αυξήθηκε σημαντικά από 255 το 2017 σε 1 762 το 2019. Η συνδρομή αυτή αφορούσε, για παράδειγμα, απευθείας επαφές μεταξύ αρχών, την επιτάχυνση της συνεργασίας, καθώς και την παροχή

πληροφοριών για επιμέρους νομικά ζητήματα ή για την πορεία μιας ποινικής υπόθεσης. Από την έναρξη εφαρμογής της οδηγίας, ζητήθηκε η συνδρομή της Eurojust σε 3 348 υποθέσεις που αφορούσαν ΕΕΕ. Το είδος της συνδρομής διέφερε από υπόθεση σε υπόθεση και κάλυπτε διάφορα στάδια, από την έκδοση της ΕΕΕ έως την αναγνώριση ή την εκτέλεσή της και τη μεταπαρακολούθησή της.

Η εξέταση προσώπων και η λήψη πληροφοριών σχετικά με τραπεζικούς και άλλους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς συγκαταλέγονται στα ερευνητικά μέτρα με τη συχνότερη χρήση στα περισσότερα κράτη μέλη. Ωστόσο, φαίνεται ότι υπάρχουν τακτικά αιτήματα για τα περισσότερα είδη ερευνητικών μέτρων.

Οι περισσότερες από τις ΕΕΕ που εκδόθηκαν εκτελέστηκαν με επιτυχία (εκτελεσθείσες ΕΕΕ σε ποσοστό από 76,65 % σε ένα κράτος μέλος έως 96,93 % σε ένα άλλο) και μόνο ένας πολύ μικρός αριθμός απορρίφθηκε (σε ποσοστό από 0 % επί του συνόλου των εκδοθεισών ΕΕΕ σε ένα κράτος μέλος έως 17 % των εκδοθεισών ΕΕ σε ένα άλλο). Ωστόσο, προέκυψαν ορισμένα ζητήματα σε μεμονωμένες περιπτώσεις απόρριψης της εκτέλεσης ΕΕΕ, για παράδειγμα, λόγω επίκλησης του διττού αξιόποινου ή επειδή ζητούμενο μέτρο δεν μπορούσε να επιτραπεί σύμφωνα με το εγχώριο δίκαιο, καθώς και για πραγματικούς λόγους ή λόγω μεταφραστικών προβλημάτων, συμπεριλαμβανομένων επίσης λόγων όπως η αναλογικότητα, οι πολιτικές de minimis και η πανδημία COVID-19, ενώ υπήρξαν και περιπτώσεις απόρριψης χωρίς αιτιολόγηση. Μόνο ελάχιστα κράτη μέλη επικαλέστηκαν το άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο στ) (θεμελιώδη δικαιώματα) ως λόγο μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης.

Τα περισσότερα κράτη μέλη ανέφεραν ότι το διάστημα που απαιτούνταν για την εκτέλεση μιας ΕΕ και τη διαβίβαση των αποδεικτικών στοιχείων στο κράτος έκδοσης κυμαινόταν από 31 έως 60 ημέρες. Ωστόσο, μεγάλος αριθμός κρατών μελών ανέφερε ότι παραλάμβανε τα αποδεικτικά στοιχεία από το κράτος εκτέλεσης μόνο μετά από 91 έως 120 ημέρες. Πολλά κράτη μέλη θεωρούν ότι οι προθεσμίες που έχουν οριστεί για τις ΕΕΕ είναι οι ενδεδειγμένες. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη αναφέρουν (σοβαρές) μεμονωμένες καθυστερήσεις, ακόμη και σε επείγουσες υποθέσεις, ενώ ορισμένες απαντήσεις δείχνουν ότι η συμμόρφωση με τις προθεσμίες ποικίλλει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Οι εσωτερικές διαδικασίες, ο φόρτος εργασίας και η πανδημία COVID-19, καθώς και άλλοι λόγοι, όπως η αδυναμία επίδοσης κλήτευσης, αναφέρθηκαν ως αιτίες καθυστερήσεων. Ορισμένα κράτη μέλη αναφέρουν ότι αντιμετώπισαν τα ζητήματα αυτά με απευθείας επικοινωνία ή με τη συνδρομή της Eurojust, του ΕΔΔ ή της Europol για τα επείγοντα αιτήματα.

Τα περισσότερα κράτη μέλη θεωρούν ότι το υφιστάμενο πλαίσιο για την αμοιβαία αναγνώριση των ΕΕΕ είναι γενικά ικανοποιητικό για τη απόκτηση αποδεικτικών στοιχείων. Ωστόσο, δεν ισχύει το ίδιο για τα ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία[16], για τα οποία τα κράτη μέλη

[16] https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/e-evidence-cross-border-access-electronic-evidence_el

εξακολουθούν να θεωρούν ότι υπάρχει έντονη ανάγκη για ειδικούς κανόνες, ανάγκη που καθίσταται ακόμη πιο επιτακτική λόγω της αυξανόμενης ψηφιοποίησης και της πανδημίας COVID-19. Τα περισσότερα κράτη μέλη πιστεύουν επίσης ότι η οδηγία απλούστευσε και επιτάχυνε τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων, ενώ είχε και θετική επίπτωση στη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις. Σε μεγάλο βαθμό, η Eurojust και το ΕΔΔ συμμερίζονται αυτές τις απόψεις.

Εντοπίστηκαν δυσκολίες που δημιουργούν εμπόδια στην ομαλή λειτουργία των ΕΕΕ, συνήθως σχετιζόμενες με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα του εντύπου. Εντοπίστηκαν επίσης διαφορές που απορρέουν από τα εθνικά νομικά καθεστώτα για τη λήψη αποδεικτικών στοιχείων, καθώς και άλλα ζητήματα πρακτικής εφαρμογής σε μεμονωμένες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, η απαίτηση του κράτους εκτέλεσης να αποστέλλεται η εθνική απόφαση (δικαστική εντολή) επιπροσθέτως του εντύπου της ΕΕΕ, τα έντυπα με ελλιπή στοιχεία, οι κακής ποιότητας μεταφράσεις, καθώς και περιπτώσεις στις οποίες το κράτος εκτέλεσης δεν συμμορφώθηκε με συγκεκριμένες διαδικαστικές απαιτήσεις που ζητήθηκαν από το κράτος έκδοσης. Μερικά κράτη μέλη ανέδειξαν το τελευταίο αυτό ζήτημα στο πλαίσιο του παραδεκτού των αποδεικτικών στοιχείων που λαμβάνονται μέσω ΕΕΕ ενώπιον των δικαστηρίων. Άλλα κράτη μέλη, ωστόσο, δεν ανέφεραν δυσκολίες σε σχέση με το παραδεκτό των αποδεικτικών στοιχείων ή δήλωσαν ότι δεν είχαν σχετικές πληροφορίες. Τα περισσότερα κράτη μέλη επέλεξαν μη νομοθετικές ενέργειες για τη βελτίωση της λειτουργίας των ΕΕΕ, αλλά υπέδειξαν επίσης τρόπους για την απλούστευση του εντύπου.

Όσον αφορά την παρακολούθηση τηλεπικοινωνιών, η πλειονότητα των κρατών μελών είτε δεν μπορούσε να παράσχει ακριβή αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τη συχνότητα χρήσης του συγκεκριμένου μέτρου έως σήμερα είτε ανέφερε αρκετά χαμηλούς αριθμούς. Στην περίπτωση του άρθρου 30, ο αριθμός των ΕΕΕ που εκδόθηκαν ανέρχεται από 0 σε ένα κράτος μέλος έως 25 σε ένα άλλο κράτος μέλος· ο αριθμός των ΕΕΕ που παραλήφθηκαν ανέρχεται από 0 σε ένα κράτος μέλος έως 90 σε ένα άλλο κράτος μέλος. Στην περίπτωση του άρθρου 31, ο αριθμός των κοινοποιήσεων που στάλθηκαν ανέρχεται από 0 σε ένα κράτος μέλος έως τουλάχιστον 40 σε ένα άλλο κράτος μέλος· ο αριθμός των κοινοποιήσεων που παραλήφθηκαν ανέρχεται από 0 σε ένα κράτος μέλος έως 35 σε ένα άλλο κράτος μέλος. Η πλειονότητα των κρατών μελών δεν μπορούσε να αναφέρει σε πόσες περιπτώσεις απορρίφθηκε η παρακολούθηση τηλεπικοινωνιών (σύμφωνα με το άρθρο 30 ή 31) ή ανέφερε πολύ χαμηλούς αριθμούς.

Όσον αφορά το κατά πόσον οι διατάξεις της οδηγίας για την παρακολούθηση τηλεπικοινωνιών, λαμβανομένων υπόψη των τεχνικών εξελίξεων, κρίνονται ικανοποιητικές, η πλειονότητα των κρατών μελών δήλωσε ότι θεωρεί την οδηγία ικανοποιητική ως προς αυτό και εξέφρασε την άποψη ότι τα προβλήματα δεν μπορούν να ξεπεραστούν με νομοθετικά μέτρα. Μικρός αριθμός κρατών μελών υποστήριξε ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας θα μπορούσε να αποσαφηνιστεί περαιτέρω ή ότι απαιτούνται συγκεκριμένες ρυθμίσεις για τους παρόχους των λεγόμενων επιφυών υπηρεσιών (over-the-top services, OTT). Ορισμένα κράτη μέλη δεν εξέφρασαν καμία άποψη επ' αυτού.

Το φθινόπωρο του 2018, στο πλαίσιο των συζητήσεων σχετικά με τους προσφάτως τότε προταθέντες κανόνες για τη διασυνοριακή πρόσβαση σε αποθηκευμένα ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία, η Επιτροπή διαβουλεύθηκε με τα κράτη μέλη όσον αφορά τα τρέχοντα προβλήματα και πιθανούς τρόπους βελτίωσης της διασυνοριακής παρακολούθησης σε πραγματικό χρόνο. Οι διαβουλεύσεις αυτές έδειξαν ότι οι προϋποθέσεις για την έκδοση εντολών παρακολούθησης (όπως ο περιορισμός της χρήσης του μέτρου σε ορισμένα αδικήματα ή για συγκεκριμένα όρια ποινής) που προβλέπονται στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών ποικίλλουν σημαντικά και ανέδειξαν το γεγονός ότι οι προκλήσεις όσον αφορά τη διασυνοριακή μετάδοση δεδομένων ήταν κατά βάση τεχνικού χαρακτήρα. Εντούτοις, το υφιστάμενο σύστημα των ΕΕΕ θεωρήθηκε κατάλληλο και χρήσιμο εργαλείο για τον χειρισμό των διασυνοριακών αιτημάτων μεταξύ των κρατών μελών. Από τις διαβουλεύσεις προέκυψε επίσης ότι τα νομοθετικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων της αντιμετώπισης του ζητήματος της παρακολούθησης σε πραγματικό χρόνο στο πλαίσιο της προτεινόμενης δέσμης μέτρων για τα ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία και της εναρμόνισης των αποκλινουσών εθνικών προϋποθέσεων για την αντιμετώπιση των τρεχουσών δυσκολιών, δεν θεωρούνταν ενδεδειγμένα. Τέλος, η αξιολόγηση συμμόρφωσης έδειξε ότι, ενώ η πλειονότητα των κρατών μελών μετέφερε ορθά τα άρθρα 30 και 31 στο εθνικό δίκαιο, ένας μικρός αριθμός κρατών μελών δεν μετέφερε τμήματα των εν λόγω διατάξεων ή δεν συμμορφώθηκε με άλλο τρόπο με την οδηγία, επειδή, για παράδειγμα, θέσπισε υποχρεωτικούς αντί για προαιρετικούς λόγους μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης.

Τόσο το ΕΔΔ όσο και η Eurojust ανέφεραν επίσης[17] ορισμένες δυσκολίες στην πρακτική εφαρμογή της οδηγίας, για παράδειγμα, τον τρόπο χειρισμού των επειγουσών υποθέσεων, την κακή ποιότητα των μεταφράσεων, αδυναμίες στο έντυπο ΕΕΕ, την απουσία ρητών ρυθμίσεων για τον «κανόνα της ειδικότητας» και τις αποκλίνουσες ερμηνείες των διατάξεων. Εισηγήθηκαν τη λήψη τόσο νομοθετικών όσο και μη νομοθετικών μέτρων για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων.

Από τις απαντήσεις των δικηγόρων προέκυψε ότι αυτοί είχαν περιορισμένη πρακτική εμπειρία όσον αφορά τις ΕΕΕ. Για παράδειγμα, διαπιστώθηκε πολύ περιορισμένη ή μηδενική εμπειρία όσον αφορά την προσφυγή κατά της έκδοσης ΕΕΕ ή κατά της αναγνώρισης και εκτέλεσής της. Από έναν μικρό αριθμό απαντήσεων προέκυψε ότι σπάνια γίνονται δεκτά τα αιτήματα της υπεράσπισης για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων από άλλο κράτος μέλος (άρθρο 1 παράγραφος 3). Ορισμένες από τις απαντήσεις ανέδειξαν τη σημασία της ΕΕΕ ως συμπληρωματικού εργαλείου σε σχέση με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης[18]. Αν και σειρά απαντήσεων ανέφερε ότι είναι ικανοποιητικό το υφιστάμενο πλαίσιο για την αμοιβαία

[17] Η Eurojust και το ΕΔΔ δημοσιοποίησαν επίσης μια σειρά ζητημάτων που αφορούν την πρακτική εφαρμογή, για παράδειγμα, στο κοινό σημείωμα της Eurojust και του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου του Ιουνίου του 2019 και στην έκθεση σχετικά με τις υποθέσεις της Eurojust του Νοεμβρίου του 2020.

[18] Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ L 190 της 18.7.2002, σ. 1).

αναγνώριση των ΕΕΕ όσον αφορά την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, υποβλήθηκαν εντούτοις κάποιες προτάσεις με σκοπό τη βελτίωση της λειτουργίας των ΕΕΕ μέσω νομοθετικών ή μη νομοθετικών μέτρων.

Πολλές αρμόδιες αρχές κρατών μελών, δικηγόροι και ιδίως το ΕΔΔ και η Eurojust συνεισέφεραν παραδείγματα ορθής πρακτικής. Σε αυτά περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, οι απευθείας διαβουλεύσεις μεταξύ των αρχών, η εκπαίδευση των επαγγελματιών, οι συνεδριάσεις συντονισμού και οι εκδόσεις με θέμα τη χρήση των ΕΕΕ.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η οδηγία αποτελεί το βασικό εργαλείο για τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στην ΕΕ. Υιοθέτησε μια νέα προσέγγιση βασισμένη στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης για τη λήψη αποδεικτικών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις. Συνολικά, η οδηγία προσέφερε ενωσιακή προστιθέμενη αξία σε σύγκριση με τα προηγούμενα μέσα, εξορθολογίζοντας τη διαδικασία συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων και επιβάλλοντας συναφώς συγκεκριμένες προθεσμίες.

Ενώ αναγνωρίζει τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί έως σήμερα από τα κράτη μέλη, η παρούσα αξιολόγηση δείχνει επίσης ότι εξακολουθούν να υπάρχουν δυσκολίες σε σχέση με ορισμένες βασικές διατάξεις της οδηγίας, όπως οι λόγοι μη αναγνώρισης ή μη εκτέλεσης. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να αξιολογεί τη συμμόρφωση των κρατών μελών με την οδηγία και θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις διατάξεις της σε ολόκληρη την ΕΕ[19].

Ταυτόχρονα, η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση των δυσκολιών στην εφαρμογή της οδηγίας. Μετά την έκδοση της οδηγίας, η Επιτροπή διοργάνωσε 3 συνεδριάσεις εμπειρογνωμόνων με τα κράτη μέλη με σκοπό την υποστήριξή τους στην πρακτική εφαρμογή της[20]. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή προωθεί, κυρίως μέσω οικονομικής υποστήριξης, την αποτελεσματική εφαρμογή της ΕΕΕ ενημερώνοντας σχετικά με τη διαθεσιμότητά της και τονίζοντας την ανάγκη εκπαίδευσης των επαγγελματιών στη χρήση της[21]. Η Επιτροπή ανέπτυξε επίσης το σύστημα ψηφιακής ανταλλαγής ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων (eEDES), ένα εργαλείο ΤΠ που μπορούν να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για την ταχεία και ασφαλή ανταλλαγή ΕΕΕ σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις απαιτήσεις που θεσπίζονται στην οδηγία. Το σύστημα μπορεί επίσης να χρησιμοποιείται για τη διαβίβαση

[19] Σύμφωνα με τη στρατηγική επιβολής που ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Δίκαιο της ΕΕ: Καλύτερη εφαρμογή για καλύτερα αποτελέσματα» (C/2016/8600), η Επιτροπή ερευνά κατά προτεραιότητα τις υποθέσεις στις οποίες τα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει πλημμελώς οδηγίες στο εθνικό δίκαιο.
[20] Στις 25 Ιανουαρίου 2016, στις 18 Μαΐου 2016 και στις 22 Ιουνίου 2017.
[21] Μελλοντικός κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος «Δικαιοσύνη».

ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων και των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων από το κράτος μέλος εκτέλεσης στο κράτος μέλος έκδοσης. Στην ανακοίνωσή της σχετικά με την ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης η οποία εκδόθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2020[22], η Επιτροπή παρότρυνε όλα τα κράτη μέλη να συνδεθούν με το eEDES, καθώς προσδοκάται ότι θα αυξήσει περαιτέρω την αποδοτικότητα της οδηγίας.

Τέλος, οι μελλοντικοί κανόνες σχετικά με τα ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία[23] αναμένεται ότι θα συμπληρώσουν την οδηγία, καθιερώνοντας ταχείες διαδικασίες που λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων και αντιμετωπίζουν με επιτυχία τις επείγουσες και αυξανόμενες ανάγκες των επαγγελματιών.

[22] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών *Η ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Μια εργαλειοθήκη ευκαιριών* (COM/2020/710 final).

[23] Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ευρωπαϊκή εντολή υποβολής και την ευρωπαϊκή εντολή διατήρησης ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις (COM/2018/225 final) και πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων για τον ορισμό νόμιμων εκπροσώπων με σκοπό τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (COM/2018/226 final).